VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2023–2026

13.4.2022

Julkisen talouden tavoitteet

- Julkisen talouden suunnitelmassa ja vakausohjelmassa tulee asettaa
  - monivuotiset tavoitteet julkisen talouden rahoitusasemalle
  - julkiselle velalle
  - julkisille menoille
  - sekä tavoitteet julkisen talouden alasektoreiden rahoitusasemille.
- MTO-tavoite pidetään ennallaan minimitasolla: rakenteellinen jäämä -0,5 %.
- JTS sisältää myös Suomen vakausohjelman sekä vastaa EU:n vaatimukseen keskipitkän aikavälin budjettisuunnitelmasta.

Talouden näkymät ja finanssipolitiikan linja

- Reaktiona Venäjän hyökkäykselle Ukrainaan länsimaat ovat asettaneet talouspakotteita Venäjälle, minkä seurauksena Suomen talouskasvu hidastuu viennin ja teollisuustuotannon kautta.
- Ennusteessa oletetaan, että nyt olemassa olevat pakotteet jäävät voimaan puolin ja toisin. Keskeistä talouden kannalta on, että raaka-aineiden ja energian saatavuus Venäjältä Eurooppaan häiriintyy, mutta ei keskeydy.
- Kuluttajahintojen nousu vähentää ostovoimaa, ja lisääntynyt epävarmuus lykkää kulutusta.
- Palvelujen kulutus lisääntyy koronaepidemian hiipuessa.
- Vienti ja teollisuustuotanto kasvavat hitaasti, koska
  - Suomen ulkomaankauppa Venäjän kanssa lähes loppuu
  - kerrannaisvaikutuksena vienti EU-maihin hidastuu
  - palveluiden vienti säilyy vahvana.
- Yksityisten investointien kasvu hidastuu, kun epävarmuus keskeyttää hankkeita ja lykkää niitä myöhemmäksi.
- Hallituksen päätökset kasvattavat julkista kulutusta ja investointeja.

Talouden näkymät ja finanssipolitiikan linja

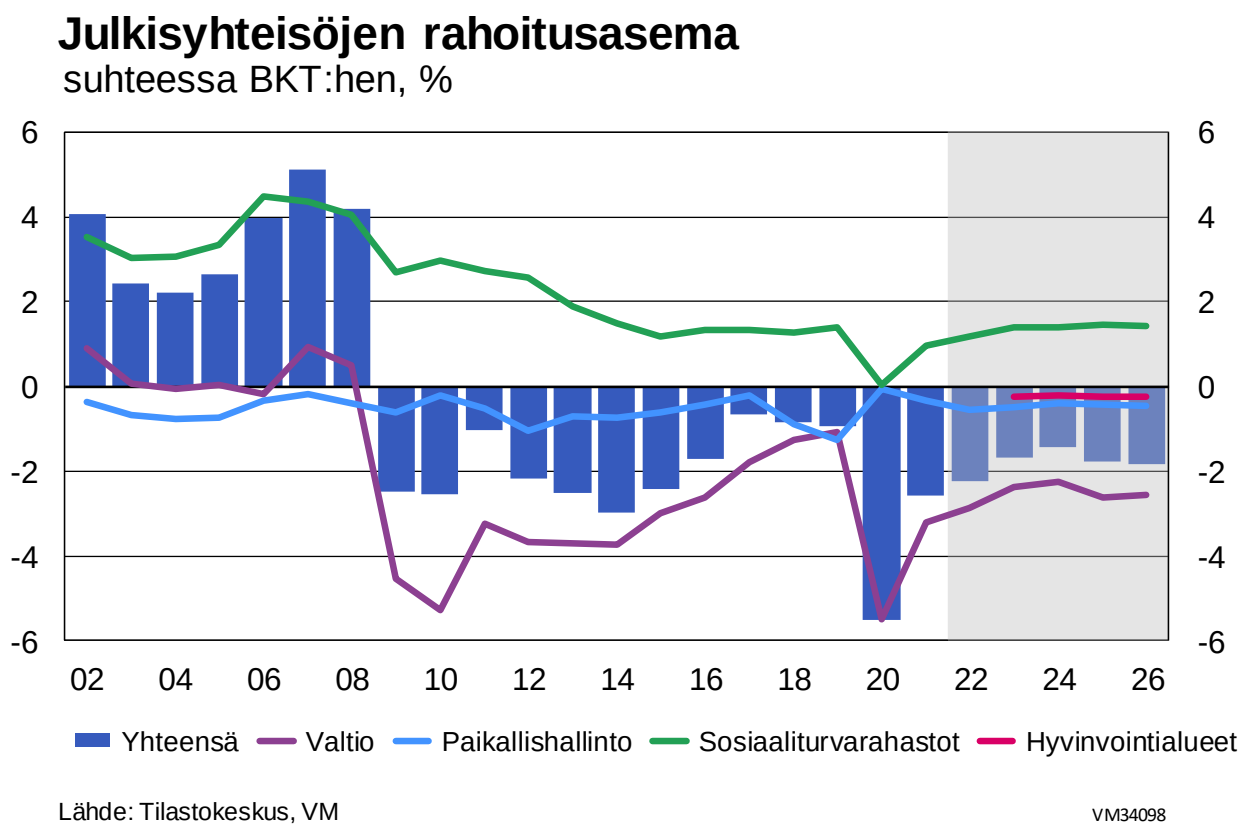

Lähde: Tilastokeskus, VM

VM34098

- Sota Ukrainassa heijastuu myös Suomen julkiseen talouteen taloudellisen aktiivisuuden hidastuessa ja varautumis- ja tukitoimien johdosta.
- Koronakriisin helpotettua julkisen talouden rahoitusasema on kohentunut ripeästi suotuisan taloustilanteen vetämänä. Rahoitusaseman koheneminen pysähtyy ja alijäämä alkaa jälleen kasvaa keskipitkällä aikavälillä.
- Julkisen velkasuhteen aleneminen pysähtyi viime vuoteen ja velkasuhde alkaa kasvaa uudelleen kuluvasta vuodesta lähtien. Julkinen velkasuhde on jäämässä korkeammalle tasolle kuin ennen koronavirusepidemiaa.
- Julkisen talouden menot ja tulot ovat rakenteellisesti epätasapainossa, ja siksi pidemmällä aikavälillä julkinen talous ei ole kestävällä pohjalla.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kehyspäätöksen keskeinen sisältö

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Budjettitalouden menojen kehitys

- Vuonna 2023 budjettitalouden menojen arvioidaan olevan n. 79,7 mrd. euroa, mikä on n. 14,1 mrd. euroa enemmän kuin mitä vuodelle 2022 on budjetoitu (ml. ensimmäinen lisätalousarvio).
  - Menotason kasvu johtuu ennen kaikkea sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta, joka nostaa menojen tasoa v. 2023 alkaen n. 13,9 mrd. eurolla.
  - Lisäksi vertailua hankaloittaa se, että Venäjän hyökkäyssodan takia tehdyt vuosien 2022-2023 n. 2 mrd. euron / vuosi määrärahapäätökset (ml. arvio pakolaisten vastaanottomenoista) näkyvät vuoden 2023 menoarviossa, mutta ne huomioidaan vuoden 2022 menoarviossa vasta toisen lisätalousarvion yhteydessä.
- Vuosina 2023–2026 budjettitalouden menojen arvioidaan olevan keskimäärin n. 80,0 mrd. euroa vuoden 2023 hintatasossa. Vuonna 2026 budjettitalouden menot ovat n. 79,9 mrd. euroa vuoden 2023 hintatasossa.
- Kehyskauden menotasoa korottavat merkittävästi Venäjän hyökkäyssodan takia tehdyt määrärahapäätökset.

Valtiontalouden menokehykseen poikkeuslauseke:

Tätä julkisen talouden suunnitelmaa laadittaessa Euroopassa on sota. Tässä vakavassa ja merkittävästi muuttuneessa koko Eurooppaa koskettavassa turvallisuuspoliittisessa tilanteessa hallitus tekee seuraavan kehyspoikkeuksen:

Tilanteeseen välittömästi liittyvät maanpuolustuksen, rajaturvallisuuden, kyberturvallisuuden välttämättömät menolisäykset katetaan kehyksen ulkopuolisina.

Samoin Ukrainaan annettu apu, sotaa pakenevien ukrainalaisten auttaminen ja sotaan liittyvien pakotteiden välittömät vaikutukset valtion toiminnalle katetaan kehyksen ulkopuolisina.

Kehyksen ulkopuolisina rahoitetaan myös vuosien 2022–2023 määräaikaisia huoltovarmuuden kannalta välttämättömiä toimia, erityisesti investointeja, jotka samanaikaisesti sekä lisäävät kotimaista energiantuotantoa että tukevat uuden fossiilista energiaa korvaavan teknologian hyödyntämistä. Samoin näihin rinnastettavat äkillisen energiahintojen nousun takia tehtävät vuoden 2022 yksittäiset toimet sopeutumisen siirtymäajalla katetaan kehyksen ulkopuolelta.

Myös Euroopan unionin tasolla kiinnitetään huomiota Venäjän hyökkäyksestä Ukrainaan johtuviin toimiin Ukrainan tukemiseksi ja sotaa pakenevien pakolaisten auttamiseksi sekä muihin sodasta aiheutuviin seurauksiin. Samoin energian hinnan nousu herättää huolta unionin tasolla. Kansallisia toimia toteutetaan ottaen huomioon myös unionin tason linjaukset ja toimet.

Uuden kehyspoikkeuslausekkeen määrärahavaikutukset 2023–2026

Milj. euroa	2023	2024	2025	2026
Kyberturvallisuus	54	56	50	40
Rajaturvallisuus ja maanpuolustus	996	582	503	414
Maahanmuuttokokonaisuus	777	469	331	316
Huoltovarmuutta / vihreää siirtymää tukevat toimet	217	150	124	49
Energiahintojen nousun takia tehtävät toimet	8			
YHTEENSÄ (v. 2023-2026 yht. 5,1 mrd. euroa)	**2 052**	**1 258**	**1 008**	**818**

Vuosi 2023: Vaalikauden kehystä korotetaan poikkeuslausekkeesta johtuen 1 998 milj. eurolla (ei 2 052 milj. eurolla), sillä pieni osa maahanmuuttokokonaisuuden (etuus)menoista on jo lähtökohtaisesti kehyksen ulkopuolisia menoja.

Tutkimus- ja kehitystoiminnan rahoitus

- Suomen tavoitteena on nostaa tutkimus- ja kehittämismenot 4 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuoteen 2030 mennessä.
- Vuoden 2023 valtion T&K-panosten kokonaisuutta korotetaan 344 milj. eurolla edelliseen JTS:ään verrattuna. Lisäksi verotuloarvioissa on huomioitu tutkimus- ja kehittämistoiminnan 100 milj. euron lisävähennys.
- Suurimpia lisäyksiä
  - Business Finlandin TKI-avustusvaltuutta korotetaan pysyvästi 63 milj. eurolla
  - Suomen Akatemian tutkimushankevaltuutta korotetaan pysyvästi 146,5 milj. euroa
- Lisäyksiä myös mm. strategisen tutkimuksen myöntövaltuuteen, ammattikorkeakoulujen T&K-toiminnan vahvistamiseen, valtion rahoitukseen terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen jne.
- T&K-menojen nostamiseksi neljään prosenttiin on kehysmenojen tasossa varattu määrärahaa yhteensä 50 milj. euroa v. 2024, 150 milj. euroa v. 2025 ja 300 milj. euroa v. 2026. Rahoituksen kohdentamisesta tullaan linjaamaan myöhemmin.

Rahapelitoiminnan tuotot

- Rahapelituotoilla rahoitettavien yleishyödyllisten toimintojen uuden parlamentaarisesti linjatun rahoitusmallin mukaisesti em. menot siirretään rahoituslähteestä riippumatta ja hallitusohjelmassa linjatusta kehyssäännöstä poiketen kehykseen kuuluvaksi menoksi vuodesta 2023 lukien.
- Vaalikauden kehystä korotetaan koko tason osalta, ei vain rahapelituotoilla nykyisin rahoitettavilta osin.
- Julkisen talouden suunnitelmassa vuoden 2023 rahoitustaso (990 milj. euroa) vastaa parlamentaarisen linjauksen mukaista vuoden 2024 rahoitustasoa.

Tuloarviot, budjettitalouden alijäämä ja velka

Valtion budjettitalouden tasapaino

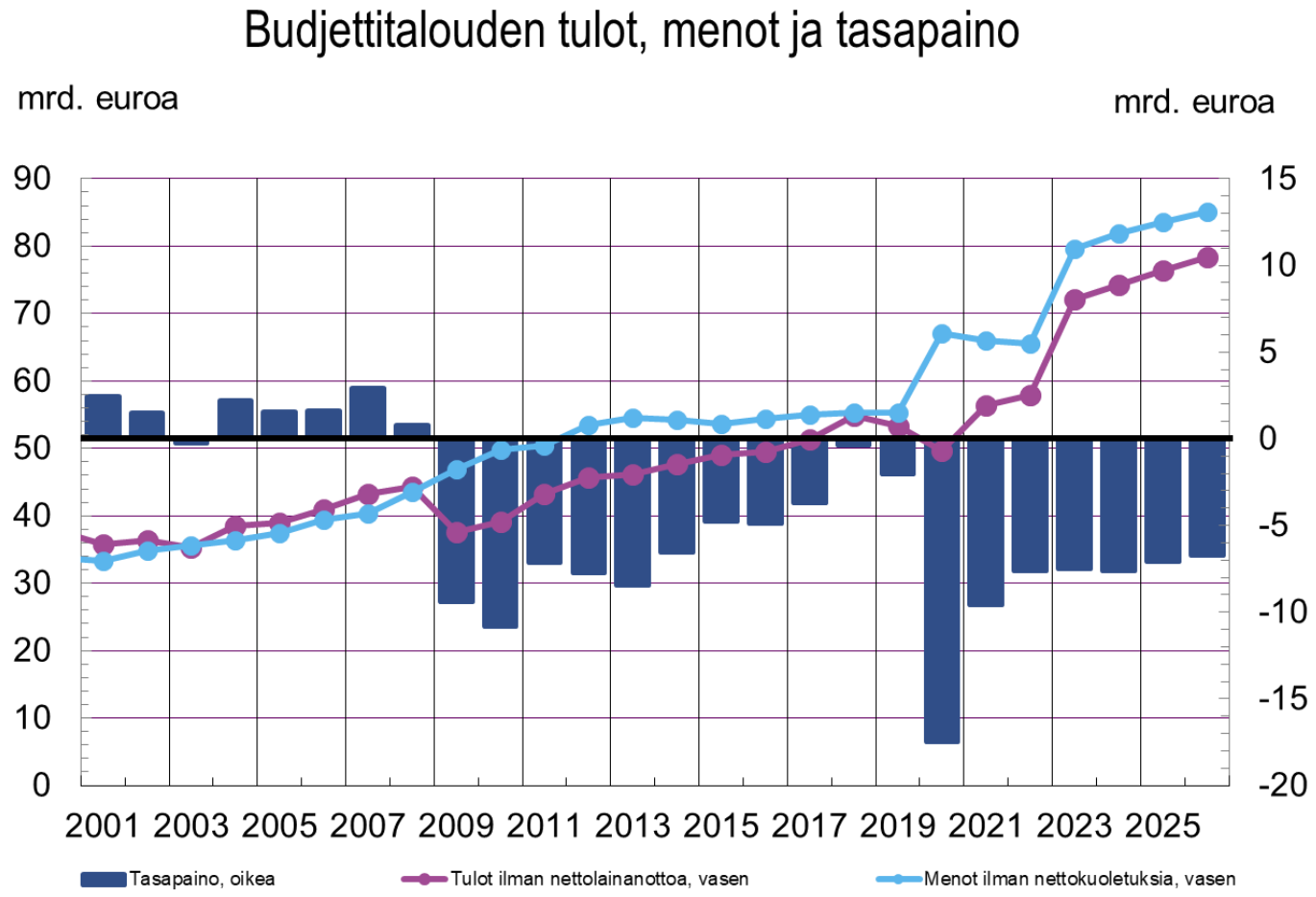

Lähde: Valtiovarainministeriö 13.4.2022

Tasapaino:

2016 (TP): -4,9 mrd. euroa

2017 (TP): -3,7 mrd. euroa

2018 (TP): -0,4 mrd. euroa

2019 (TP): -2,0 mrd. euroa

2020 (TP): -17,4 mrd. euroa

2021 (TP): -9,6 mrd. euroa

2022 (LTA): -7,6 mrd. euroa

2023 (JTS): -7,5 mrd. euroa

2024 (JTS): -7,6 mrd. euroa

2025 (JTS): -7,1 mrd. euroa

2026 (JTS): -6,7 mrd. euroa

Valtion budjettitalouden velka

Valtionvelka nousee alustavan arvion mukaan noin 165 mrd. euroon, mikä on noin 54,5 % suhteessa BKT:hen.

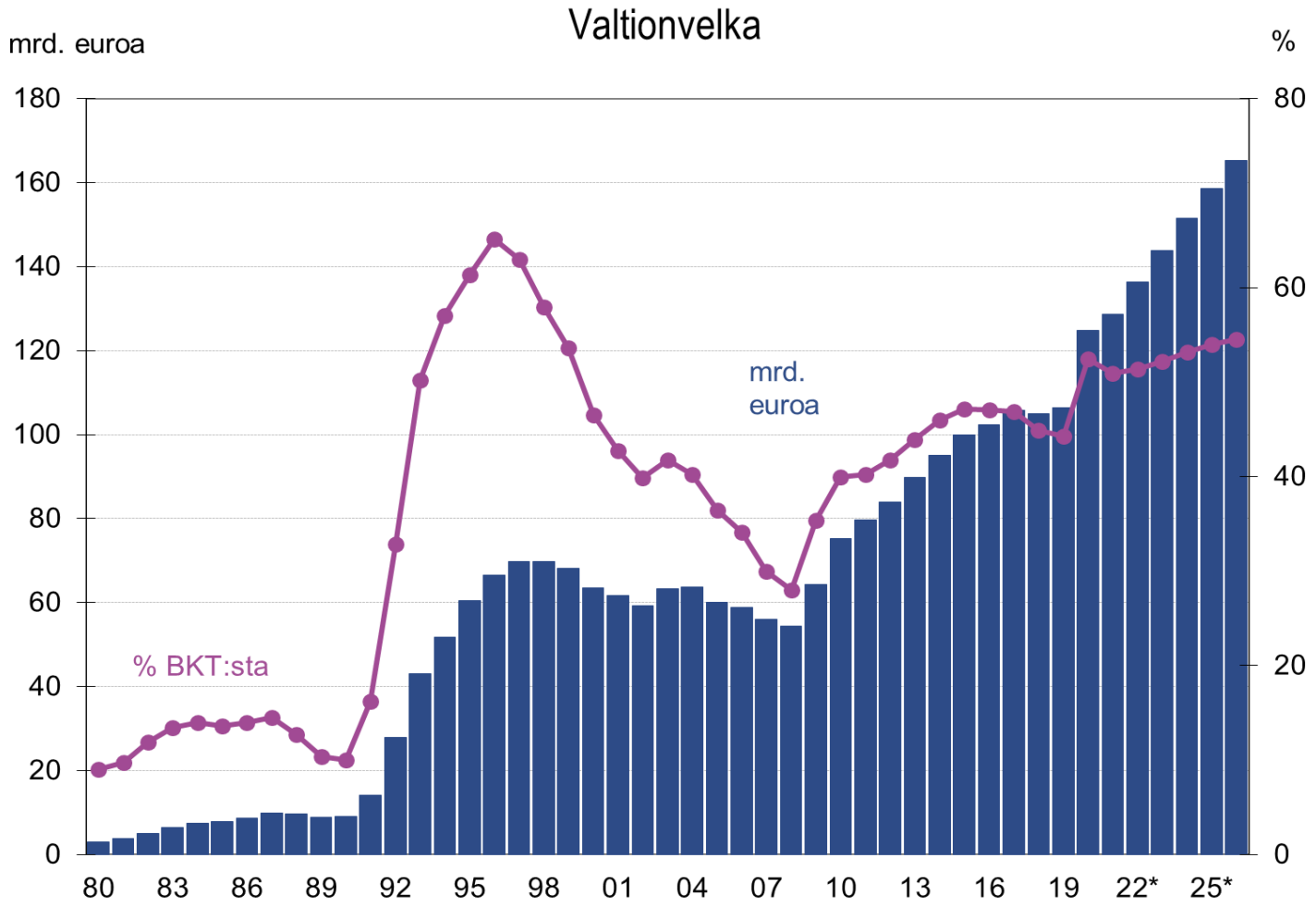

Lähde: Valtiovarainministeriö 13.4.2022

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Hyvinvointialueiden talous

- Hyvinvointialueiden yleiskatteinen rahoitus on tämänhetkisen arvion mukaan n. 21,4 mrd. euroa v. 2023, joka rahoitetaan siirroista kuntien valtionosuuksista ja verotulomenetysten kompensaatioista sekä kuntien verotuloista.
- ICT-muutoskustannuksiin annettavasta 100 milj. euron valtuudesta aiheutuu määrärahavaikutuksia kehyskaudella. Muita muutoskustannuksia aiheutuu seuraavasti: 13,6 milj. euroa v. 2023, 8,8 milj. euroa v. 2024 ja 4 milj. euroa vuosittain 2025-2026.
- Palvelutarpeen kasvun arvioidaan lisäävän rahoitusta kehyskaudella v. 2023 n. 253 milj. euroa, v. 2024 n. 269 milj. euroa, v. 2025 n. 226 milj. euroa ja v. 2026 n. 225 milj. euroa eli rahoituksen taso palvelutarpeen kasvusta johtuen kasvaa n. 1 mrd. eurolla vuoden 2026 tasossa.
- Valtionavustuksia siirtyy yhteensä n. 482 milj. eurolla v. 2023, vähentyen asteittain kehyskauden loppuun mennessä n. 267 milj. euroon.
- Ensimmäiset investointisuunnitelmat on toimitettava 1.10.2022 mennessä → Ensimmäinen päätös lainanottovaltuuksista voidaan tehdä aikaisintaan toukokuussa 2023.
  - Ennakoitu lainakanta v. 2022 lopussa on kuntayhtymien TA-tietojen mukaan n. 5,1 mrd. euroa. Tämän lainamäärän ja arvioidun valtion rahoituksen mukaan laskettu alueiden v. 2023 lainanottovaltuus olisi n. 3,1 mrd. euroa.
  - Hyvinvointialueiden tuloksen arvioidaan olevan lähellä tasapainoa 2023−2026. Korkeasta investointitasosta johtuen hyvinvointialueiden velka kuitenkin kasvaa.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos